

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

**ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ**

ЗБІРНИК

матеріалів IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції

(м. Полтава, 20–21 квітня 2023 року)

**Полтава
ПУЕТ
2023**

УДК 336-043.86
П78

Програмний комітет

Голова:

О. О. Нестуля, д-р іст. наук, професор, ректор Полтавського університету економіки і торгівлі (ПУЕТ).

Співголови:

Д. П. Дімітров, д-р екон. наук, професор, ректор Університету національного та світового господарства;

Л. О. Шавга, д-р екон. наук, професор, ректор Кооперативно-торгового університету Молдови, професор Університету «Dunarea de Jos»;

Х. Х. Назарзода, д-р техн. наук, доцент, ректор Таджикиського державного університету комерції;

С. О. Катажина, доктор філософії, професор Повісланського університету;

Н. С. Педченко, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ;

О. В. Манжура, д-р екон. наук, доцент проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Організаційний комітет

Голова:

О. В. Яріш, канд. екон. наук, доцент завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ.

Члени організаційного комітету (ПУЕТ):

Т. П. Гудзь, д-р екон. наук, професор, професор кафедри фінансів та банківської справи;

О. В. Гасій, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи;

С. П. Прасолова, канд. екон. наук, доцент, заступник завідувача кафедри фінансів та банківської справи;

Г. М. Сидоренко-Мельник, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи;

А. М. Соколова, канд. екон. наук, доцент доцент кафедри фінансів та банківської справи;

О. В. Тимошенко, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та банківської справи;

М. М. Іващенко, директор інформаційного центру;

Л. М. Діденко, директор центру інформаційного забезпечення освітнього процесу;

Ю. В. Перегуда, директор міжнародного науково-освітнього центру;

Н. І. Манжура, завідувач науково-організаційного відділу.

Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 20–21 квітня 2023 року). – Полтава : ПУЕТ, 2023. – 172 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-R). – Текст укр., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-449-9

У збірнику подано матеріали доповідей, оприлюднених на IV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах». Розраховано на наукових і науково-практичних працівників закладів вищої освіти та наукових установ, аспірантів, студентів, практичних працівників і широкий читачський загал.

УДК 336-043.86

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

ISBN 978-966-184-449-9

© Полтавський університет
економіки і торгівлі, 2023

з гіпотетичних тим, що реально відбулися [2]. Заходи повинні бути адекватними рівню загрози та розміру потенційних збитків для підприємства (бізнесу), особливо це стосується тих напрямів діяльності, де контроль за рівнем ризиків звичайними заходами утруднений.

Впровадження фінансового стрес-тестування, що включає в себе побудову несуперечливих сценаріїв, оцінку майбутніх значень факторів ризику та моделювання фінансового стану сприятиме зміцненню опору ризикам та формуванню позитивних перспектив бізнесу в умовах воєнного стану.

Список використаних інформаційних джерел

1. Колодизев О., Нужний К. Теоретичні аспекти управління економічною стійкістю підприємства. *Галицький економічний вісник*. 2008. № 1(16). С. 53–59.
2. Арбузов С. Г., Колобов Ю. В., Міщенко В. І., Науменкова С. В. Стрес-тестування. Київ : Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с.
3. Ліндер Є. Стрес-тестування як інструмент аналізу фінансової стійкості банківських установ. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. Випуск 4. С. 73–79.
4. Тарасевич Н. В., Литвиненко А. М. Стрес-тестування ризиків як інструмент антикризового управління діяльністю банків. *Вісник Донецького національного університету*. 2015. Серія «Економіка і право». Вип. 1. С. 352–357.
5. Тлуста Г. Стрес-тестування в системі ризик – менеджменту страхових компаній. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. 2013. Економіка. № 135. С. 43–46.

К. В. Сімінко, здобувач вищої освіти;
О. В. Єгорова, канд. екон. наук, доцент, науковий керівник
Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна

АНАЛІЗ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Одним з важливих об'єктів управління фінансами підприємств є дебіторська заборгованість – матеріальна або грошова

заборгованість дебіторів (юридичних або фізичних осіб) на певну дату. Дебіторську заборгованість можна розглядати як вилучені на перший період із господарської діяльності підприємства оборотні кошти.

Важливу роль в управлінні дебіторською заборгованістю є планування, організація та контроль розрахунків з дебіторами. Своєчасний аналіз зменшить суми дебіторської заборгованості на підприємствах.

Сучасний практичний досвід в управлінні підприємствами свідчить, що має сенс здійснювати як кількісний, так і якісний аналіз показників щодо оцінки поточного стану дебіторської заборгованості. Це дає змогу забезпечити ефективність відповідних сфер діяльності підприємства [1, с. 171].

Результативне управління дебіторською заборгованістю здійснюється на принципах: повноти; достовірності; оперативності; етапності; динамічності; безперервності та збалансованості.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства дає можливість проаналізувати ймовірну величину доходів, які можуть отримати у вигляді штрафів, пені, неустойок від дебіторів, які прострочили оплату. Для кращого управління дебіторською заборгованістю є створення заходів щодо скорочення або стягнення простроченої чи сумнівної дебіторської заборгованості.

Але можуть використовуватися різноманітні методи управління цією заборгованістю, які можна класифікують на такі групи:

- юридичні – подача позову до суду;
- економічні – фінансові санкції;
- психологічні – поширення інформації серед суміжних постачальників, що загрожує боржнику втратою іміджу;
- фізичні – арешт майна боржника, вироблений органами державної виконавчої служби [2, с. 98].

Аналіз дебіторської заборгованості здійснюється в п'ятьох основних етапів, які пов'язані між собою.

Перший етап. Формулювання об'єкта, мети та завдання аналізу дебіторської заборгованості. На цьому етапі визначають від ситуації на підприємстві, об'єкт, мету та завдання аналізу дебіторської заборгованості. Об'єктом дослідження завжди виступає дебіторська заборгованість. Мета аналізу – визначення повноти, своєчасності та правильності здійснення на підприємстві операції з дебіторами.

Завданнями аналізу можуть бути:

- формування причин появи дебіторської заборгованості;
- оцінка динаміки дебіторської заборгованості;
- аналіз якісного стану дебіторської заборгованості;
- аналіз видів дебіторської заборгованості;
- прийняття управлінських рішень щодо поліпшення стану дебіторської заборгованості.

Другий етап. Збирання та опрацювання джерел інформації для аналізу. Цими джерелами є Баланс підприємства, Звіт про фінансові результати та Примітки до річної фінансової звітності, дані бухгалтерського та управлінського обліку.

Третій етап найбільш трудомісткий, це безпосередній аналіз дебіторської заборгованості, її динаміки, складу структури, якісного стану і т. д.

Аналіз дебіторської заборгованості доцільно проводити за двома напрямками:

- аналіз контрагента (покупця, замовника) – для визначення його платоспроможності та кредитоспроможності;
- з'ясування можливості щодо надання комерційних позик та дотримання ліквідності [3].

Комплексна аналітична оцінка стану дебіторської та кредиторської заборгованості за системою показників:

- 1) коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості;
- 2) тривалість одного обороту (середній період повернення) дебіторської заборгованості, днів;
- 3) питома вага дебіторської заборгованості в майні, %;
- 4) питома вага поточної дебіторської заборгованості в оборотних активах, %;

5) відношення дебіторської заборгованості до кредиторської заборгованості, %;

6) відношення дебіторської заборгованості до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), %;

7) питома вага сумнівної заборгованості в загальному обсязі дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, % [4].

Четвертий етап це оцінка результатів та формування аналітичних висновків. На цьому етапі потрібно узагальнити все вище наведене в висновки щодо стану дебіторської заборгованості на підприємстві в цілому.

І на останньому п'ятому етапі потрібно прийняти управлінські рішення тобто пропозиції щодо покращення ефективності господарської діяльності та зниження ризиків щодо неповернення боргів.

Одним з основних способів покращення діяльності підприємства є реалізація методів запобігання невинуватеному росту дебіторської заборгованості підприємства, забезпечення повернення боргів і зниження втрат при їхньому неповерненні.

Отже, дебіторська заборгованість є особливим видом активів, який визначає рівень платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Ефективне управління дебіторською заборгованістю неможливе без всебічного об'єктивного аналізу.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бондарчук Н. В., Тімашова А. М. Модель аналізу дебіторської заборгованості: основні показники. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 3 (71). С. 170–177.
2. Томчук О. Ф., Сидоренко І. М. Методика проведення аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. *Фінанси, облік, банки*. 2019. № 1 (24). С. 94–101.
3. Єгорова О. В., Дорошенко А. П., Кононенко Ж. А. Фактори розвитку фінансової кризи аграрних підприємств. *Modern economics*. 2020. № 20 (2020). С. 99–104. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-16).
4. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз : навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1260>.